

VII lede konkurrencen ind i et sundt spor

Tekst: Paul Nielsen

Foto: Lars Juul

Svend Tønnesen, tidligere revideringsinspektør ved Langmarksskolen i Horsens, er i bogstaveligste forstand vokset op med den gode jyske muld under træskoene.

Han kom ud at tjene som 12-årig, og det var hans faste forsæt, at han ville være landmand. Nu fylder han 80 år, nærmere betegnet den 29. december, hvor han håber, at nogle vil komme forbi hans hjem på Kirkebakken 5 i Hatting.

Svend Tønnesen er født i Vinding ved Bryrup, men han tilbragte sine drengeår i Vestbirk, hvortil familien flyttede i 1922. Horsens var familiens indkøbsby, så turen til købstaden foregik med jumbo-gig, hvorefter hesten blev opstaldet på »Hejmdal«. Det var dengang.

Skole-trekant

Det sted, hvor familien boede, lå der en trekant af skoler, bogstavelig talt kun med et hegn imellem.

Svend Tønnesen frekventerede dem alle - først friskolen, så efterskolen og senere højskolen. I 12 år var han ude at tjene. I 1934 kom han på Ladelund Landbrugsskole, hvorefter det var hans hensigt at komme på Landbohøjskole og blive kandidat derfra.

Så langt nåede jeg dog ikke, fortæller Svend Tønnesen. I Ladelund fik jeg nemlig også en uddannelse som kontrolassistent, og sone sådan fik jeg stilling i Egebjerg. Der var jeg kun et år. Egentlig ville jeg gerne have haft min egen gård, men da jeg i 1932 kun tjente 500 kr. om året plus kost og logi ved landbruget, kunne jeg godt se, det havde tange udsigter.

Min søster var lærer, og jeg besluttede mig for at gå samme vej. På den måde kom jeg på Silkeborg Seminarium. Jeg tog eksamen i 1940, på et tidspunkt, hvor der var overproduktion af lærere. Min start blev et job i Statens Ungdomslejr ved Klosterhede ved Holstebro. Vi var to lærere og ti

Svend Tønnesen i gang med sit omfattende arkivarbejde.

arbejdsledere for de 128 arbejdsløse, der opholdt sig i leiren.

I Klosterhede var der to timers daglig skoleundervisning. Resten af tiden fik eleverne til at gå med at grave grøfter, lave skovveje og den slags. I det årstid, jeg befandt mig der, var jeg med til at få lavet et atletikstadion, og det optog de unge meget.

Så skete der det, at Horsens kommune søgte det, man kaldte løse vikarer. Her startede jeg den 1. april 1941. Betingelserne var, at man havde telefon eller adgang til en sådan. Vi skulle kunne tilkaldes. Jeg husker, at jeg den første måned havde 28 timer. Jeg fik to kroner i timen. Det blev altså 56 kr. Da jeg betalte 20 kr. for et værelse i Slotsgade og godt 50 kr. for at spise på KFUM's pensionat, kneb det at få det til at rende rundt.

Næste trin var et fast vikariat på Allgades skole. Derefter blev jeg timelærer på Ryesgades skole, hvor jeg så blev fast i 1943. Dermed var jeg inde i systemet, og jeg sluttede i 1980 som viceskoleinspektør ved Langmarksskolen. På Ryesgade blev jeg klasselærer og desuden faglærer i formning og gymnastik.

- Det førte til, at jeg blev medlem af HfS. Her kom jeg til at arbejde med atletik og gymnastik. Jeg blev instruktør for ungdomsafdelingen i atletik og for børne- og mandsgymnasterne.

Liv i idræt

Jeg er i dag æresmedlem i det, der dengang hed Horsens-egnens Gymnastikforening. Jeg opnåede som den første at modtage Horsens Folkeblads lederpris i 1960. Ti år senere modtog min kone Hanne samme anerkendelse. Arbejdet med gymnasterne passede mig fint. I 1945 opnåede jeg at blive instruktør på landsbasis, udnævnt af indenrigsministeriet, der hvert år forlangte en indberetning om idrætten i området.

På det tidspunkt var Niels Svendsen, Gedved, formand for gymnastikforeningen, som var særdeles vågen. Indenfor HfS blev jeg allround atletikmand og blev klubbester i kuglestød flere gange. I HfS havde vi op til 50 drenge på et gymnastikhold. Mange af dem havde jeg i skolen, og de var så dygtige og interesserede, at det var naturligt for dem at gå videre i HfS.

I dag er der praktisk talt ingen drenge, der gør gymnastik. Dengang havde ingen noget imod at stå på rækker og lave gymnastik. Sådan er det ikke i dag. Nu ligger det i løsere rammer. Frit valg, kalder man det. Det gamle system lærte børnene en vis form for orden. Disciplin var noget naturligt. Det virker helt anderledes i dag.

Holdkaptajn for landsholdet

Der er begivenheder fra min tid i idrætten, som jeg husker vældig godt. F.eks. var HfS i 1957 arrangør af en gymnastiklandskamp mellem Holland og Danmark i Tennishallen, og jeg var holdkaptajn for det danske landshold. Vi vandt. Det var en sensation, at noget sådant kunne foregå uden for København. Der var 1000 tilskuere, og det kunne lade sig gøre, fordi vi havde sat meget ind på at opbygge siddepladser.

Inden den begivenhed - i 1949 - deltog jeg i den såkaldte Lingiade i Stockholm. Mands-holdet var på 500 karle, hvoraf de 12 fra Horsenseggen, ledet af forstander Mads Nielsen, Viborg. For os var det en fantastisk oplevelse, og vi fik megen ros. Der var også et pigehold, og her var min kone med.

- Og i dag?

- Ja, da drejer de fysiske udfoldelser sig mest om motion. Det vil sige, at man ikke udnytter gymnastikken fuldt ud. Deltagerne får i dag ikke rigtig valuta for det, der tidligere var fremherskende, bl.a. det karaktergivende. Man er tilfreds med motionen, og det sy-

nes jeg som gammel idrætsmand er for lidt. Vi syntes, vi hentede nogle værdier gennem konkurrence, og at vi var med til at bevare kammeratskabet.

For mange er konkurrence et uartigt ord i dag. Man skal søge at lede konkurrencen ind i et godt spor. Men inden for gymnastikforeningerne vender man ofte dette ryggen. Atletikken er også stort set faldet væk, og jeg tror, det hænger sammen med magelighed. Man vil ikke yde noget for at nå et resultat. Idrætten er dejlig, men vil man opnå noget, skal der også gøres en indsats.

Svend Tønnesen var med på Langmarksskolen, faktisk allerede fra den kun var på papiret. Den blev bygget i fire etaper. Den første etape klarede ti klasser, og en overgang fik skolen 900-1000 elever. I dag er der ca. 500. - En pragtfuld skole, dejligt beliggende ved Nørrestrand, siger han.

- Jeg forlod skolevæsenet i 1980, og hvad så? Ja, vi havde i 1965 købt en ejendom mellem Haldrup og Søvind ned mod Horsens fjord, og her gik jeg og snakkede med mine æble- og grantræer. Vi solgte den for fem år siden og klarer os med stedet her i Hatting. Det betyder ikke, at jeg er blevet arbejdsløs.

Maleri

Maleriet har nemlig altid interesseret mig. Jeg fik Leander Aarmand som lærer i AOF, og på Teknisk Skole malede vi efter levende (nøgne) modeller. Det var om vinteren. Om sommeren tog vi ud og malede, og vi fik betegnelsen «lør-dagsmalerne». I 1956 fik jeg for første gang antaget billede på en censureret udstilling.

Så gik der tyve år, hvor jeg ikke åbnede for malerkassen. Jeg var blevet formand for De danske Gymnastikforeningers landsudvalg for idræt, og det tog min tid. Samtidig kom jeg i Idrætsmærkets bestyrelse og blev i 1972 tilkendt Prins Axels mindepokal.

I 1980 vendte jeg tilbage til maleriet hos Agnes og Frederik Grundahl. Det har jeg utrolig megen fornøjelse af.

For fem år siden blev jeg opfordret til at blive formand for at arkivudvalg inden for Horsensegnens Gymnastik- og Ungdomsforening. Vi er seks ældre, der arbejder med at opbygge et arkiv, og der ligger en masse stof og venter. Det er ikke uden vanskeligheder at samle det, men det er interessant, og vi får resultater ud af det, slutter Svend Tønnesen.

80 år er et langt liv, men af ovenstående skulle gerne fremgå, at Svend Tønnesen ikke har ladet græsset gro under fødderne. Med sine mange gøremål har han øvet en smuk indsats, og han huskes af mange af dem, han har været med til at give en god start i tilværelsen.